

Regnbue i ytre del av deltaet 23. juli 2015. Alle fotos: JB

Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2015

Status for sjøorre, svartand,
fiskeørn og brushane

Jon Bekken

Biolog Jon Bekken, Åshøgveien 620, 2360 Rudshøgda
tlf. 62 34 55 30 / 47 28 44 88 E-post: JonBekken@broadpark.no

Tittel: Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2015. Status for sjøorre, svartand, fiskeørn og brushane	Emneord: Fugler Tufsingdeltaet naturreservat
Prosjektkonsulent: Jon Bekken (feltundersøkelser, rapport)	Dato: Desember 2015
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Hedmark	Oppdragsreferanse: Ragnar Ødegaard

Innledning

Tufsingdeltaet naturreservat ligger i Os kommune i Hedmark og ble opprettet den 18. desember 1981. Reservatet omfatter myrer og tjern på begge sider av Tufsingas nedre del og elvas og utløp i Femunden. Her er det bygd opp et særegent delta med en rekke øyer.

Faunaen av våtmarksfugler er undersøkt i flere omganger, først som et ledd i International Biological Program i 1972 (Sonerud & Skattum 1972). Den nyeste rapporten omfatter observasjoner til og med 2012 (Bekken 2013). Observasjoner fra før 1.1.2000 og litteraturliste finnes i en tidligere rapport (Bekken 2001).

Kartgrunnlag: Norgeskart.no

For to år siden ble det laget en forvaltningsplan for dette reservatet (Fylkesmannen i Hedmark 2013). Her er forekomsten av sjeldne og fåtallige fuglearter omtalt. Oppdragene i 2014 og 2015 har vært å finne ut mest mulig om status for disse artene i området.

Feltsesongen 2014

Dette året ble området undersøkt både i mai og juli. Særlig de to dagene i juli var det godt vær, og mange arter ble observert. Vi påviste tre svartand hunner med unger, tre – fire hunner uten unger, og en hunn som fortsatt lå på egg. Fiskeørn ble sett flere ganger ved begge besøk. Et reir mot øst i området inneholdt kun én unge. Brushane og sjøorre ble ikke observert. Av andre uvanlige arter jaktet seks ungfugler (1K) av dvergmåke på vårfluer og hvilte på røtter og stubber som stakk opp over vannspeilet ytterst i deltaet den 24.7. (Bekken 2014).

Feltsesongen 2015

Det var planlagt et besøk i mai, men hver gang anledningen bød seg. ble det enten regnvær eller sterk vind, slik at denne feltperioden måtte avlyses. Imidlertid besøkte Jostein Myromslien deltaet den 20. mai, og la sine observasjoner ut på Artsobservasjoner.no. Den 22.-23. juli besøkte Ragnar Ødegaard og undertegnede deltaet. Det var anslagsvis 20-30 cm høyere vannstand enn på samme tid i fjor. Det var lav temperatur, og det regnet det meste av tida. Tabell 1 viser hvilke arter som ble sett ved to besøkene.

Tabell 1. Arter observert i 2015.

	Rødlistestatus 2015	20. mai	22.-23. juli
Brunnakke		3 ind.	Varslende hunn
Stokkand		2 ind.	
Toppand		2 ind.	Hunn med 6 unger
Svartand		23 ind.	Se komm.
Kvinand		12 ind.	Hunn med 5 unger
Storlom		2 ind.	4 ad.
Fiskeørn	NT		Et hekkende par
Tårnfalk		1 ind.	
Trane		5 ind.	1 + 2 ind.
Vipe	EN	2 ind.	
Enkeltbekkasin			2 ind.
Småspove		1 ind.	Hørt
Storspove	VU	2 ind.	
Rødstilk			Hørt
Gluttsnipe		5 ind.	Mange reg.
Grønnstilk		8 ind.	Mange reg.
Hettemåke	VU	2 ind.	
Fiskemåke	NT	2 ind.	1 kadaver
Rødnebbterne		1 ind.	12-15 ind.
Tårnseiler		1 ind.	Få
Linerle		1 ind.	
Sidensvans			2 + 4 ind.
Steinskvett		10 ind.	
Løvsanger		4 ind.	
Granmeis		2 ind.	
Kråke		2 ind.	
Ravn			Familigruppe
Sivspurv	NT	15 ind.	1 ind.

Takk til Ragnar Ødegaard som deltok under feltarbeidet 22. - 23. juli, og takk til Ole Vangen for lån av kano!

Svartand

Arten sees mye oftere enn sjørørre i verneområdet. Hvert år kommer flere hunner ut på vannet med ungekull. I 2014 observerte vi tre kull på vannet samtidig som en hunn lå på egg. Det var også tre eller fire hunner uten unger. Dette antyder at 7-8 par forsøker å hekke i og ved reservatet hvert år. 2015: Den 20. mai observerte Jostein Myromslien hele 23 individer i deltaet. Den 22. juli lå det 11 voksne hunnfargede fugler sammen og en hunn med 7 små unger ytterst i deltaet.

Fiskeørn

Arten har lenge vært et fast innslag i faunaen i deltaet. Ole Petter Blestad har fulgt med denne arten over et større område, og har hele tiden registrert ett til tre par som hekker nær deltaet. Den 23. juli ringmerket han to unger i det samme reiret som var i bruk i fjor.

Brushane

Denne arten ble ikke observert i 2015.

Dvergmåke

I 2014 ble det observert seks ungfugler den 24.7. Arten ble ikke observert i 2015.

Sidensvans

Denne arten synes å hekke sjelden og uregelmessig nord i Hedmark. Den 23. juli observerte jeg først to ind. som krysset østre Tjønnan mot vest. Senere søkte fire fugler næring i furuskogen øst for østre Tjønnan. Minst tre av disse var unger fra i år, med pistrete topp.

Noen av de 12 – 15 rødnebbternene som oppholdt seg i vestre Tjønnan 22. juli 2015.

Litteratur

Bekken, J. 2001. Fugler og pattedyr i 18 våtmarksreservater i Hedmark. *Rapport 8/2001. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*. 122 s.

- 2013. Fugler i 20 våtmarksreservater i Hedmark 2000-2012. *Rapport nr. 2/2013. Fylkesmannen i Hedmark, Miljøvernavdelingen*. 123 s.

- 2014. Fugler i Tufsingdeltaet naturreservat 2014. Status for sjøorre, svartand, fiskeørn, brushane og dvergmåke. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 6 s.

Fylkesmannen i Hedmark. 2013. Forvaltningsplan for Tufsingdalen naturreservat i Os kommune, Hedmark. 44 s.

Sonerud, G.A. & E. Skattum. 1972. *Undersøkelser av avifaunaen på en del myrer i Hedmark utført i perioden 8.6.-28.6.72 for IBP-CT-TELMA*. Rapport, 14 s.